

HUMANISTISCHE PERSDIENST

BLEYENBURGSTRAAT 1, UTRECHT

Uitgave van de Stichting Humanistisch Centrum Mens en Wereld

VERSCHIJNT PERIODIEK

ABONNEMENTSPRIJS H. 3.- PER JAAR

Bij publicatie van gegevens, welke de Persdienst uit andere bladen heeft overgenomen, dient de oorspronkelijke bron te worden vermeld. - Postgiro No 304960 t.n.v. HUMANISTISCH VERBOND te UTRECHT - Telefoon K 3400-10163

1 December 1953

2e Jaargang Nr.17.

VAN ALLE KANTEN.

1.

De Vrijdenker 31-10-1953 oppert in een hoofdartikel de suggestie om tot meer contact en gedachtenwisseling te komen tussen "De Dageraad" en het "Humanistisch Verbond". "Er bestaat in beginsel (tussen Vrije Gedachte en Humanisme) geen tegenstelling, (en) de controverse tussen de beide humanistische organisaties in Nederland is terug te brengen tot verschil van mening omtrent tactiek en strijdwijzen". In hetzelfde nummer is een artikel van Ds. J.J. Buskes Jr. (uit Tijd en Taak 17-10-1953) geciteerd, waarin deze een samenwerking bepleit tussen Christenen en Humanisten, o.a. in vraagstukken als de ongrijpbare jeugd, de vrije-tijdsbesteding, de oorlogs-psychose, de devaluatie van de individuele verantwoordelijkheid, de verdediging van de vrijheid van het woord.

Aan de andere kant legt De Vrijdenker zo nu en dan toch ook stevig de nadruk op de verschillen tussen Dageraad en Verbond. De Vrijdenker 12-9 reageert onder de titel "Alle goeds komt van de Heren" scherp op het stukje van Dr. G.W. Huygens in "Mens en Wereld" van Juni. De Vrijdenker 21-11 vindt in de uitgave "Humanisme en Religie" van het Verbond aanwijzing voor het bestaan van "een principieel onderscheid tussen de Vrijdenkersvereniging "De Dageraad" en het Humanistisch Verbond".

2.

De Katholieke onderwijzers worden op uitgebreide schaal en zeer nadrukkelijk gewaarschuwd tegen de gevaren van het heidense humanisme.

a. Voor de afdelingen Maastricht (Gazet van Limburg 23-9) en Hoensbroek (Gazet van Limburg 16-11) van de RKOB hield Pater Dr. B. van Bilzen OFM inleidingen waarin hij het Humanisme noemt "een bron en krachtcentrale van ontkerstening". Hij wees op de relaties van het H.V. met de P.v.d.A. en de N.V. S.H. en op wat hij noemt "de toenemende anti-christelijke tendenzen". Hij zoekt de schuld van de onkerkelijkheid in eigen boezem. "Het is duidelijk dat christen/en dit humanisme vierkant tegenover elkaar staan.... We moeten beginnen met het Godsgeloof in ons zelf te verlevendigen en te versterken. De kennis van God en van de godsdienst moet worden verdiept. Van de andere kant mag het H.V. niet tot zondebok worden gemaakt. We moeten ons - en wel in alle rangen - bezinnen, of we niet zelf de schuld zijn van de grote onkerkelijkheid". Verder: "De strijd is onsopgedrongen. De humanisten gebruiken de politiek om hun doel te bereiken. De landelijke, provinciale en gemeentelijke posities zijn niet identiek. Wat landelijk misschien geduld kan worden, behoeft in het provinciale en gemeentelijke vlak niet altijd te worden aanvaard".

b. Voor de afdelingen Tegelen (Dagblad v. Noord Limburg 26-9 en Kerkrade (Limburgs Dagblad 20-11) van de RKOB hield Pater Drs. Joannes Peters OCO, professor aan het Theologicum van de paters Carmelieten van Geleen, een inleiding die heel wat milder in toon is. Hij zegt o.m.: "Bij het doorlopen van de beginselverklaring treft men zeker punten aan die de volste sympathie verdienen, o.a. de erkenning van de persoonlijke vrijheid, de sociale gerechtigheid en de culturele verantwoordelijkheid.

Daarnaast maken o.m. de uitschakeling van het Godsbegrip en enige meer speciale desiderata (wettelijke regeling van euthanasie en het verbieden van de kinderdoop) een doctrinaire verdraagzaamheid onmogelijk Het dieper persoonlijk beleven van het Katholicisme en het inderdaad uit te dragen is ons beste verweer tegen het humanisme".

enige meer speciaal verboden nasie en het verbieden draagzaamheid onmogelijk van het Katholicisme en het beste verweer tegen het humanisme". Op de 14e Onderwijzersdag te Alkmaar (Noord-Hollands Dagblad 1-10) en op de massaal bezochte 20e Katholieke onderwijzersdag in Krasnalosky, Amsterdam (De Tijd 23-9, Volkskrant 24-9 en Maasbode 25-9) hield Dr. A.A. Olierook, directeur van het sociaal-economisch vormingscentrum van het KAB, een inleiding, waarin hij het "Moderne Humanisme een gevaar voor de jeugd" noemt. "In de diepe geestelijke ontredde van onze tijd, waarin de mens een vast levensfundament verloren heeft en alle wege op zoek is naar een stevige basis, waarop hij zijn levenshouding zou kunnen opbouwen, valt de actie van het moderne humanisme als een Messiaanse boodschap. Het belooft geestelijke culturele en ook paedagogische leiding aan al degenen die de oude basis hebben verlaten en er nog geen nieuwe voor in de plaats hebben weten te stellen. Hierin appelleert het ook sterk aan onze ontvankelijke jeugd. De Katholieke opvoeder zal het antwoord hierop niet schuldig mogen blijven. Hiervoor worden hem veel zwaardere eisen gesteld dan vroeger".

Ook onder de Katholieke intellectuelen dooien gehouden. Voor de Katholieke Culturele Kring te Hilversum hield Dr. A. J.M. Cornelissen een rede (Gooische Courant 22-10) waarin hij vurig pleitte om het Humanistisch Verbond niet te beoordelen, naar één stelling, zelfs niet naar alle stellingen tezamen, doch naar de geest die zich als een dodelijk gifgas door onze huidige maatschappij verspreidt.... Men wilde het individu op de voorgrond plaatsen, maar daar gaat men principieel dezelfde kant mee op als het Nationaal Socialisme, dat ook een totale ontreddeering ten gevolge had. Het humanisme, dat zo weinig van het humanisme heeft omdat het godloos is, vertegenwoordigt een geestelijke structuur, een stijl, die lijnrecht tegenover het christendom staat..... De houding welke de katholieken tegenover het moderne humanisme dienen in te nemen is duidelijk omschreven in een Bisschoppelijke verklaring daaromtrent".

lieden tegenover de duidelijk omschreven in een Bisschop-trent".

Voor de Katholieke Kring te Eindhoven hield Dr. J. J. Witte S. J. (Eindhoven Dagblad 13-10 en Oost-Brabant 14-10), een referaat (Eindhovens Dagblad 13-10 en Oost-Brabant 14-10), waarin hij o.m. zei: "Buiten de milieu-fatsoensnormen ontbeert deze groep een zedelijke norm, waaraan het Marxisme met zijn idealisme trachtte tegemoet te komen.... Doch méér zagen heil in het moderne humanisme van dr. Van Praag, dat n i e t uitgaat van een persoonlijke God doch zich baseert op de mens. Dit is een positief personalisme, dat wel heel ver af staat van het Dageraadsmaterialisme en dat in Februari 1946 zou leiden tot de oprichting van het H.V. De toenemende activiteit alarmeerde de kerken, echter allereerst in het negatieve en beriep zich tegelijk op de verdraagzaamheid. Persoonlijk heeft dr. Witte allerverprettigste herinneringen aan dr. Van Praag van wie hij begrijpt dat het H.V. de onkerkelijken boven-persoonlijke normen gaat bieden.... Katholieken en Protestanten vergeten te vaak dat die buiten-kerkelijken voorwerp van apostolisch bewustzijn der Kerken dienen te zijn. Daardoor l i j k t het alsof de onkerkelijke massa kan gerepresenteerd worden door het humanisme, als ware het een grootheid, die met het Protestantisme en het Katholicisme op één lijn te stellen is. Beide belijdemissen hebben voor het Nederlandse volk hun waarde, het H.V. heeft dit, jong als het is, nog te tonen". "Ons antwoord dient anders te luiden dan tot dusverre. De gruwelijke onkunde over het Christendom had ons wakker moeten schudden, er is nog te weinig algemene bekeringsactiviteit. In dezelfde kring hield ook Prof. Mr. D. van Eck een uiteenzetting (Oost-Brabant 17-11). "Op maatschappelijk gebied is de

...stelling deze, dat men de mens niet uit de nood t.o.v. God. Wanneer in een land groeperingen zijn die ten opzichte van deze doelstelling totaal anders zijn ingesteld, dan wordt organiseren in nationaal verband moeilijk. Zeer scherp wordt deze kwestie wanneer het H.V. gaat meedoen in het maatschappelijk werk, daar de humanisten leren, dat de mens niets van God afweet, en dus in het maatschappelijk leven God niet als doel stellen.... Het humanistisch perfectionisme, een streven om door technische perfecties de menselijke ellende uit de wereld te helpen, is een instelling die zeer anti-christelijk dreigt te worden."

d. Voor de R.K. Studenten Vereniging "St. Augustinus" te Leiden hield dr. Mod. van Straaten O.E.S.A. een uiteenzetting over "Christelijk Humanisme". (Leidsch Dagblad 23-10 en Leidse Courant 23-10), waarin echter het H.V. helemaal niet ter sprake kwam.

4. Onder de Katholieke arbeiders werd eveneens veel propaganda gemaakt.

a. Voor het K.A.B. kader in Eindhoven hield Prof. Dr. P. Smulders S.J. een uiteenzetting over "Humanisme en Christendom" (Eindhovens Dagblad en Oost-Brabant 2-10). "Het optreden van het H.V. onder de massa der buitenkerkelijken bewijst dat deze massa weer aan het zoeken is, dat er weer gisting in haar rijen is, dat zij verlangt naar geestelijke waarden. Het bewijst dat er in de harten van deze buitenkerkelijken weer ruimte is voor de boodschap van Christus. Voor de Katholieken als kerkgemeenschap en voor elk der leden van die kerkgemeenschap duidt dit op een grote taak, om deze zoekenden te tonen waar de weg naar ware menselijkheid, naar godsgeloof en godsliefde ligt." Hij zette uiteen, hoe "het moderne humanisme voor de geestelijk ontwortelden een nieuw geestelijk tehuis wil bouwen, hen beschermend tegen het liberalisme enerzijds en tegen fascisme en communisme anderzijds... In deze wereldbeschouwing zonder erkenning van het bestaan van een persoonlijke God, zag Prof. Smulders het anti-godsdienstige element sterk op de voorgrond treden en hij haalde tot staving van zijn bewering citaten van humanistische voormannen aan die hem de indruk gaven, dat in het H.V. niet de idealisten maar de sterk-anti-godsdienstigen de leiding hebben. Zo dit godloze element in het humanisme blijft persisteren, dan wordt het humane element bedorven." "De praktische zijden van het humanistische probleem belichtend, zeide hij, dat de overheid niemand kan beletten humanist te zijn. Noch kan zij de humanist beletten propaganda te maken. Wel maakte hij er bezwaar tegen dat humanisten propaganda zouden maken op staatskosten onder anderen (de grote buitenkerkelijke massa) dan humanisten."

b. Voor de K.A.B. Den Haag sprak L.A. Weeber over de huidige vormen van het Humanisme (Het Binnenhof 13-10). "Voor Katholieken is het onaanvaardbaar kerkelijken en onkerkelijken op één lijn te stellen. Hij gaf aan de talrijke aanwezige ouders-opvoeders de welgemeende raad in dit verband toe te zien op de lectuur en het doen en laten van hun grotere kinderen".

c. Voor de K.A.B. te Hillegom sprak pater Peters O.S.A. (Nieuwsblad De Bloembollenstreek 14-11) over "Het Humanisme". Hij vroeg zich af hoe "wij tegenover deze beweging (het H.V.) moeten staan, hoe wij het moeten bestrijden, omdat het menselijke in de bond wordt overschaduwed door het heidendom.... Gebed en offer en kennis van hetgeen het streven van het humanisme qua de humanistische bond is, zal ons sterken om ieder voor ons als een Apostel te strijden voor het Rijk Gods en te trachten onze afgedwaalde broeders en zusters terug te voeren tot ene Schaapsstal".

d. Voor een bijeenkomst van de K.A.B. Wmuiden-Oost en de R.K. Vrouwenbeweging sprak pater drs. Victorianus O.F.M. Cap. (Nieuwe Haarlemse Courant 29-10) en stelde hierin tegenover elkaar het Christelijk humanisme en het godloos humanisme.

Wij Katholieken wijzen het H.V. als wereldbeschouwing en als sociaal-paedagogische factor af wegens zijn a-godsdiens-tige levenshouding, de daarin schuilende gevaren voor de goede zeden, de ondeugdelijkheid voor de opvoeding van ons volk, en ook wegens de pretentie die het aan de dag legt.... Afwijzen alleen is niet voldoende. Nodig is onze eigen positieve activiteit op te voeren, niet alleen voor de geloofsgenoten, maar ook voor de buitenkerkelijken".

Naar aanleiding hiervan ontstond een polemie met de Heer H.P. Brits van de gemeenschap Velsen van het H.V. (Umuider Courant 4-11), waarop pater Victorianus antwoordt in de Nieuwe Haarlemse Courant 11-11, waarin hij een citaat uit Dr. V.W.D. Schenk Liefde, Huwelijk, Sexualiteit (p.145-6) geeft om te bewijzen dat humanisten sexueel verkeer voor het huwelijk goedkeuren en aanmoedigen.

5. Door huwelijk en vertrek heeft de plaatselijke Katholieke gezinszorg te Brunssum en Treebeek 5 bekwame gezinsverzorgsters verloren, terwijl door een beslissing van hogerhand de leidster, een catechiste, aan het werk is onttrokken. Men is toen verplicht geweest een gediplomeerde lekekracht aan te stellen. (Alleen gediplomeerde leidsters worden nl. volgens de nieuwe regeling gesubsidieerd). De financiële consequenties zijnde f. 3.600.-- salaris en sociale lasten kan de Brunssumse gezinszorg niet aan.

Naar aanleiding hiervan plaatste de Gazet van Limburg 8-10 een artikel onder de titel "Gevaar onder de rook van twee staatsmijnen, Limburg snelle bedreigd katholiek Brunssum te hulp". "Humanitas op de loer om slag te slaan". "De humanistische gezinszorg ligt al op de loer en ziet zich reeds haar beste kans in de schoot geworpen. Wordt de katholieke gezinszorg in Brunssum en Treebeek stopgelegd, dan zal Humanitas er als de kippen bij zijn om in de leemte te voorzien. Zij zal doen wat zij kan om van Brunssum uit het humanisme in de gehele mijnstreek te verspreiden.... De humanisten werken intussen door. Zij hebben thans ongeveer evenveel gezinsverzorgsters in dienst als er van katholieke zijde in Brunssum en Treebeek werkzaam zijn. Geen wonder dat vele verzoeken om hulp moeten worden afgewezen. Daar spint Humanitas wol bij. En waar Humanitas zich over katholieke gezinnen ontfermt, daar dringt de humanistische wereldbeschouwing binnen en wijst de weg naar sexuele hervorming".

Het Limburgs Dagblad 11-9 schreef reeds over "Groot gebrek aan hulp in katholieke gezinnen". De nood is groot. "Mej. M.Th. Bergmans, directrice van de Stichting Huishoudonderwijs te Heerlen, wees er o.m. op dat te Weert 45% der schoolgaande jeugd ondervoed was en te Kerkrade lag dit percentage nog hoger als gevolg van de ondoelmatige voeding".

6. Ds. C.B. Burger uit Utrecht becritiseerde de onverdraagzaamheid in een lezing voor de Ver. van Vrijzinnig Hervormden te De Haag (Het Vaderland 27-10). "De Nederlandse traditie, de afkeer van geweld en bloedvergieten, het democratisch besef voor individuele vrijheid en gelijke rechten van ieder mens, het godsdienstige relativisme en de mystieke alverbondenheid, noemde Ds. Burger geen Christelijke, maar humanistische argumenten voor de verdraagzaamheid. Hij geloofde dat de onverdraagzaamheid bij R.Katholieken en Gereformeerden voortspruit uit hun overtuiging, dat zij de gehele waarheid Gods gevonden hebben in de Bijbel en dat zij dat alleen juist zien. Daarbij komt een liefdevol verantwoordelijkheidsgevoel voor hun volgelingen om hen te beveiligen voor de loochenaars van hun ideeën".

7. 1300 personen woonden een bijeenkomst bij in de Hervormde Kerk te Zaandam in het kader van de gezinsweek op 22 October (Dagblad voor de Zaanstreek 23-10), waarbij het woord werd gevoerd door Dr. R.J. van der Meulen (gereformeerd predikant), D.d' Angremond (humanist) en kapelaan P. Heemskerk (Katholiek).

8. In Zeist hield Ds. A. de Vries een lezing over het Humanisme waarin hij vooral aantoonde dat in de hele geschiedenis door het humanisme een belangrijke factor is geweest. "De 19e eeuw werd praktisch geheel beheerst door het humanisme. Het humanisme was toen niet meer een kanttekening op de rand van een christelijke bladzijde, maar het christelijk geloof was een kanttekening op een humanistische bladzijde. Het openbaarde zich in vele vormen, zoals in het idealisme, liberalisme en materialisme.... Het moderne humanisme, het humanisme van heden, komt in de 20e eeuw weer opzetten, en door het Humanistisch Verbond dat in 1946 is opgericht zijn een aantal richtlijnen opgesteld die duidelijk herinneren aan de denkbelden van de oude Grieken".
9. Van de viering van het 1e lustrum van het Humanistisch Thuisfront op 24 October in Amsterdam zijn verslagen gepubliceerd o.a. in Het Vrije Volk 26-10, Het Parool 26-10, Het Vaderland 26-10, de N.R.C. 26-10, Het Leidsch Dagblad 26-10, Het Algemeen Handelsblad 26-10 en de Haagse Courant 26-10, over het de De Waarheid 29-10, die een omen zag in het feit, dat de viering gehouden was in het American Hotel en die de suggestie opperde om de naam van het blad van het Thuisfront te veranderen van "Zo" in "Zoodje".
10. Het Utrechts Katholiek Dagblad 21-10 meldt:
Opgedane ervaringen met humanistische verzorgers in de D.U.W.-kampen hebben uitgewezen, dat in tal van kampen aan deze functionarissen weinig behoefte bestaat, aldus oordelen vele Tweede Kamerleden in het voorlopig verslag op de begroting voor Sociale Zaken.
Deze Kamerleden beschrijven de werkzaamheden van de humanistische verzorgers als volgt: zij komen in cantines en huiskamers, verspreiden er lectuur of sporen aan tot deelneming aan humanistische bijeenkomsten in of buiten het kamp. Of de arbeiders -indien deze al ooit van het humanisme hebben gehoord- zich daartoe voelen aangetrokken of contact met humanistische verzorgers wensen, schijnt geen rol te spelen.
Gezien de situatie vragen vele Kamerleden of het wel verantwoordelijk is aan het Humanistisch Verbond zulk een bevoorrechte positie naast de kerken te geven. Zij hebben de indruk dat het streven heeft voorgezeten naast de Kerken het Humanistisch Verbond in te schakelen voor de buitenkerkelijken. Daarop alleen reeds wijst het brievenhoofd dat de hoofdverzorger van het Verbond gebruikt namelijk "geestelijk raadsman voor buitenkerkelijken".
Over dit onderwerp is verder geschreven in Volkskrant, De Tijd, N.R.C., Nieuwe Dag (A'dam), Haagsche Courant, Dagblad de Stem (Breda), Het Binnenhof, Ons Noorden en Gazet van Limburg.
- =====